บทที่ ๔

ต้นทุน ราคาขาย และผลตอบแทนในการผลิตมันสำปะหลังเม็ด

ต้นทุนการผลิตมันสำปะหลังเม็ด

ต้นทุนการผลิตแยกออกเป็นต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปร

๑. ต้นทุนผันแปร มี ๗ ประเภท คือ

๑.๑ วัตถุดิบ มันสำปะหลังเส้นเป็นวัตถุดิบซึ่งใช้ในการแปรรูปเป็นมันสำปะหลังเม็ด โดยทั่วไปเมื่อแปรรูปจากมันสำปะหลังเส้นเป็นมันสำปะหลังเม็ดน้ำหนักจะลดลงประมาณ ๒ - ๓% น้ำหนักที่ลดลงนี้เนื่องจากมันสำปะหลังเส้นยังไม่แห้งเพียงพอ เมื่อนำเข้าเครื่องอัดเม็ด ซึ่งมีความร้อนสูงก็จะอบมันสำปะหลังเส้นให้แห้งสนิท ความร้อนที่เกิดขึ้น เกิดจากการอัดมีการเสียดสีจึงเกิดความร้อนซึ่งเป็นผลดี ๒ ข้อ ข้อแรกทำให้แป้งกลายเป็นแป้งเปียก (เพราะมีความชื้นอยู่ด้วย) ช่วยทำให้เป็นเม็ดติดกันดี อีกข้อหนึ่งช่วยให้การระเหยของน้ำในมันเร็วขึ้น แต่มีเงื่อนไขว่า ต้องมีการระเหยไอที่เกิดขึ้นออก ให้มันเม็ดเย็นลงด้วย ถ้าบรรจุกระสอบโดยไม่ผ่านตู้เย็น ความชื้นจะไม่ลดลงมาก ทำให้ขึ้นรา บูด เสียได้

เนื่องจากมันสำปะหลังเส้นที่ซื้อจากโรงงานมันสำปะหลังเส้นแต่ละโรงมีความแห้งไม่เท่ากัน และคุณภาพไม่เหมือนกัน พ่อค้าเจ้าของโรงงานมันสำปะหลังเม็ดจึงหาทางที่จะให้ได้มันสำปะหลังเม็ดที่มีคุณภาพสม่ำเสมอโดยเอามันสำปะหลังเส้นที่ซื้อจากโรงงานมันสำปะหลังเส้นต่าง ๆ หลายแห่งมาผสมกันก่อนแล้วจึงเอาเข้าเครื่องอัดเม็ด

ต้นทุนในการผลิตมันสำปะหลังเม็ดเกือบทั้งหมดขึ้นกับวัตถุดิบมากกว่าร้อยละ ๙๐ ของต้นทุนทั้งหมด

เนื่องจากราคาขายของมันสำปะหลังเส้นต่ำมากเมื่อเทียบกับต้นทุน ทำให้โรงงานผู้ผลิตหาทางปลอมปนโดยเอาทราย เหง้า และต้นมันสำปะหลังผสมลงไป ซึ่งเมื่อโรงงานผู้ผลิตมันสำปะหลังเม็ดซื้อไปก็จะเอาวัตถุอื่น ๆ ปลอมปนเพิ่มน้ำหนักเข้าไปอีก เช่นนี้เป็นผลเสียอย่างยิ่งต่ออนาคตการค้ามันสำปะหลังเส้นและมันสำปะหลังเม็ด

๑.๒ แรงงาน การจ้างแรงงานของโรงงานมันสำปะหลังเม็ดก็เช่นเดียวกับโรงงานมันสำปะหลังเส้น คือจ้างแบบเป็นรายเดือน และจ้างแบบเหมาตามจำนวนการผลิต การจ้างรายเดือนจะจ้างประมาณเดือนละ ๔๐๐ - ๘๐๐ บาทตามความสามารถและโรงงานจะเลี้ยงอาหารด้วย ๓ มื้อ แต่การจ้างแบบเหมาไม่เลี้ยงอาหาร โดยให้ค่าแรงงาน ๑.๒๐ บาท ต่อ ๖๐ กิโลกรัม โดยหัวหน้าคนงานจะรับเงินจากเจ้าของโรงงานนำไปแบ่งกัน ซึ่งค่าจ้างแบบเหมาของโรงงานอัดมันสำปะหลังเม็ดเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าค่าจ้างแบบเหมาของโรงงานมันสำปะหลังเส้นถึง ๑.๓๐ บาทต่อ ๖๐ กิโลกรัม เพราะลักษณะการทำงานเบากว่ากันมาก เช่นนี้ทำให้โรงงานอัดมันสำปะหลังเม็ดนิยมจ้างแรงงานแบบเหมาเป็นส่วนใหญ่ เพราะไม่ต้องลำบากเรื่องการหุงอาหารให้แก่คนงาน

ความรับผิดชอบของคนงานจะเริ่มตั้งแต่ดูแลเครื่อง บรรจุกระสอบ เย็บกระสอบ และขนมันสำปะหลังเม็ดขึ้นรถบรรทุกเพื่อส่งไปขาย

อัตราค่าแรงงานของโรงงานอัดมันสำปะหลังเม็ดต่อ ๖๐ กิโลกรัมจะคงที่ไม่ว่าจะเป็นโรงงานขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ เพราะคิดค่าแรงงานตามปริมาณการผลิตคือ ค่าแรง ๑.๒๐ บาทต่อ ๖๐ กิโลกรัม ฉะนั้น หนึ่งเมตริกตันจะเสียค่าแรงงาน ๒๐ บาท โดยประมาณ

๑.๓ ค่าน้ำมันหล่อลื่นและเชื้อเพลิง

เครื่องจักรของโรงงานผลิตมันสำปะหลังเม็ดเป็นเครื่องขนาดกลางจึงใช้น้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่นมากกว่าโรงงานมันสำปะหลังเส้นมาก น้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่นที่ใช้มี น้ำมันโซล่า น้ำมันเครื่องและจารบี ค่าใช้จ่ายค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่นประมาณ ๓ บาทต่อ ๖๐ กิโลกรัม ฉะนั้นหนึ่งเมตริกตันจะเสียค่าใช้จ่ายประเภทนี้ประมาณ ๕๐.๐๑ บาท

๑.๔ ค่าใช้จ่ายอะไหล่เครื่องจักร เครื่องจักรในการอัดมันสำปะหลังเม็ด มีอะไหล่ที่ต้องเปลี่ยนเสมอ คือลูกกลิ้ง ลูกปืนส่วนที่ติดกับลูกกลิ้ง และลูกปืนหัวอัด ชิ้นส่วนเหล่านี้สัมพันธ์กับการผลิต คือผลิตมากจะเสื่อมเสียมาก เช่นลูกกลิ้ง ๑ คู่ ราคาประมาณ ๓๐๐ บาท จะใช้ในการผลิตประมาณ ๑๐๐ เมตริกตัน ลูกปืนส่วนที่ติดกับลูกกลิ้งคู่ละประมาณ ๓๐๐ บาท ซึ่งต้องใช้ ๒ คู่ในหนึ่งเครื่อง จะใช้ในการอัดเม็ดประมาณ ๘๐ เมตริกตันและ ลูกปืนหัวอัด ๑ อันราคาประมาณ ๑,๓๐๐ บาท ใช้ได้ประมาณ ๑ ปี รวมค่าอะไหล่เครื่องจักรประมาณ ๑๗.๖๔ บาทต่อหนึ่งเมตริกตัน

๑.๕ กระสอบ เจ้าของโรงงานมันสำปะหลังเม็ดต้องซื้อกระสอบสำรองไว้จำนวนซึ่งแล้วแต่ปริมาณการผลิตและส่งออกขาย หากความสามารถในการผลิตสูงและส่งออกขายมากก็ต้องสำรองกระสอบไว้มากกว่าโรงงานที่มีความสามารถในการผลิตต่ำ คือโรงงานที่มีกำลังการผลิต ๑๒.๐ - ๓๐.๐ เมตริกตันต่อวัน จะสำรองกระสอบประมาณ ๑๐๐๐-๒๐๐๐ ใบ ราคาใบละ ๕ บาท ซึ่งกระสอบเหล่านี้จะมีอายุการใช้งานประมาณ ๑ ปี ฉะนั้นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกระสอบประมาณ ๒๕๐ บาทต่อหนึ่งเมตริกตัน

๑.๖ เชือกเย็บกระสอบ เชือกเย็บกระสอบใช้หนึ่งเส้นต่อ ๑ กระสอบ หนึ่งกระสอบในกรณีนี้เมื่อบรรจุมันสำปะหลังเม็ดจะหนัก ๘๕ กิโลกรัม และราคาเชือกเส้นละประมาณ ๓.๕ สตางค์ ฉะนั้นค่าเชือกต่อหนึ่งเมตริกตันจะเท่ากับ ๔๑ สตางค์

๑.๗ ภาษีเงินได้ โรงงานต่าง ๆ จะเสียภาษีจากยอดราคาขายของปริมาณที่ผลิตได้ในหนึ่งปี ทั้งนี้เพราะโรงงานต่าง ๆ ส่วนใหญ่มิได้ทำบัญชีรับ - จ่ายไว้เรียบร้อย ฉะนั้นการเสียภาษีจึงเป็นการประมาณเาจากปริมาณการผลิตที่ผลิตได้ใน ๑ ปี

๒. ต้นทุนคงที่ แบ่งออกเป็น ๔ ประเภทดังนี้

๒.๑ ค่าไฟฟ้า โรงงานอัดมันสำปะหลังเม็ดส่วนใหญ่มีเครื่องกำเนิดไฟฟ้าเป็นของตนเอง ซึ่งประมาณว่าจะใช้ค่าน้ำมันประมาณคืนละ ๘ - ๑๒ ลิตร ฉะนั้นค่าไฟฟ้าต่อหนึ่งเมตริกตันประมาณ .๕๓ - ๑.๖๐ บาท

๒.๒ ค่าเสื่อมราคาเครื่องใช้ในการผลิตมันสำปะหลังเม็ด เครื่องใช้ในโรงงานมันสำปะหลังเม็ดส่วนใหญ่จะเป็นบุ้งกี๋ พลั่ว คราด บุงกจะใช้ประมาณเดือนละ ๑๐ - ๓๐ ใบ ราคาใบละประมาณ ๑๕ บาท สำหรับพลั่วและคราดคิดค่าเสื่อมราคาตามปริมาณการผลิตในระยะเวลา ๓ ปี ค่าใช้จ่ายค่าเสื่อมราคาประมาณเมตริกตันละ ๖.๐๓ - ๗.๖๑ บาท

๒.๓ ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักร เครื่องจักรที่ใช้ในโรงงานมันสำปะหลังเม็ดมี ๒ ชนิดจือ

ก. ชนิดเก่าซึ่งเคยใช้งานมาก่อน โดยพ่อค้าโรงงานมันสำปะหลังเม็ดจะซื้อมาซ่อมแซมบางส่วน ราคาเครื่องจักรเก่านี้มีราคาประมาณ ๑๘๐,๐๐๐ บาท พร้อมทั้งการติดตั้ง

ข. ชนิดใหม่ซึ่งไม่เคยใช้งานมาก่อน ชนิดนี้ราคาแพงกว่าชนิดเก่ามากคือ ราคาประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ - ๕๐๐,๐๐๐ บาท

โรงงานผลิตมันสำปะหลังเม็ดส่วนใหญ่ซื้อเครื่องจักรชนิดเก่ามาซ่อมแซมปรับปรุงก็ใช้งานได้ดีพอสมควร

การคิดค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรคำนวณจากราคาต้นทุนหารด้วยจำนวนการผลิตมันสำปะหลังเม็ดใน ๒๐ ปี (๑ปีในที่นี้ใช้เพียง ๗ เดือนเท่านั้น เพราะโรงงานต่าง ๆ จะผลิตมันสำปะหลังเม็ดเพียง ๗ เดือน) ค่าใช้จ่ายประเภทนี้ประมาณ ๑.๗๑ - ๒.๑๔ บาทต่อหนึ่งเมตริกตัน

๒.๔ <u>ค่าเสื่อมราคาอาคารโรงงาน</u> ราคาโรงงานมันสำปะหลังเม็ดมีราคาประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งประมาณอายุการใช้ ๒๐ ปี หลักการคิดค่าเสื่อมราคาใช้วิธีเดียวกับเครื่องจักร คือราคาต้นทุนของโรงงานหารด้วยจำนวนการผลิตมันสำปะหลังเม็ดภายใน ๒๐ ปี ค่าใช้จ่ายค่าเสื่อมราคาอาคารประมาณ .๔๕ ถึง ๓.๕๗ บาทต่อหนึ่งเมตริกตัน

<u>ค่าใช้จ่ายในการจัดการและดำเนินงาน</u>

โรงงานผลิตมันสำปะหลังเม็ดมักจะจ้างหัวหน้าคนงานไว้หนึ่งคน เพื่อดูแลคนงานและซ่อมแซมเครื่องจักรที่เกิดขัดข้องเล็ก ๆ น้อย ๆ นอกจากนั้นยังดูแลความเรียบร้อยด้านต่าง ๆ ซึ่งบางครั้งหัวหน้าคนงานจะเป็นผู้ไปซื้อมันสำปะหลังเส้นจากโรงงานต่าง ๆ อีกด้วย ค่าแรงงานหัวหน้าคนงานโดยประมาณเดือนละ ๖๐๐ ถึง ๘๐๐ บาท สำหรับเจ้าของกิจการซึ่งควบคุมการทำงานด้วยตนเองจะไม่มีค่าใช้จ่ายประเภทนี้

<u>ต้นทุนการผลิตต่อหนึ่งเมตริกตัน</u>

จากตาราง ๑๑ จะเห็นว่าโรงงานที่มีความสามารถในการผลิตสูงจะให้ต้นทุนการผลิตต่อเมตริกตันที่ต่ำกว่าโรงงานที่มีความสามารถในการผลิตต่ำทั้งนี้เพราะ

ก. ค่าไฟฟ้า ไม่ว่าโรงงานที่มีกำลังการผลิตสูงหรือต่ำก็ใช้ไฟฟ้าในโรงงานพอ ๆ กัน ทำให้โรงงานที่มีกำลังการผลิตสูงเฉลี่ยค่าไฟฟ้าต่อหนึ่งเมตริกตันในการผลิตมันสำปะหลังเม็ดได้ต่ำกว่า

ข. ค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินต่าง ๆ โรงงานที่มีกำลังการผลิตสูงย่อมคิดส่วนเฉลี่ยค่าเสื่อมราคาต่อหนึ่งเมตริกตันในการผลิตมันสำปะหลังเม็ดได้ต่ำกว่า

เนื่องจากส่วนใหญ่แล้วต้นทุนในการผลิตมันสำปะหลังเม็ดเป็นต้นทุนที่ผันแปรไปตาม

ตารางที่ ๑๑

แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลังเม็ด

	ความสามารถในการผลิตต่อวัน (เมตริกตัน)		
	๑๒.๐ - ๓๐.๐	๓๐.๑ - ๖๐.๐	๖๐.๑ - ๙๐.๐
ต้นทุนผันแปร			
วัตถุดิบ	๑,๒๐๕.๓๒	๑,๒๐๕.๓๒	๑,๒๐๕.๓๒
ค่าแรงงาน	๒๐.๐๐	๒๐.๐๐	๒๐.๐๐
น้ำมันเชื้อเพลิง	๕๐.๐๑	๕๐.๐๑	๕๐.๐๑
ค่าใช้จ่ายอะไหล่เครื่องจักร	๑๗.๖๔	๑๗.๖๔	๑๗.๖๔
กระสอบ	๒.๕๐	๒.๕๐	๒.๕๐
เชือก	.๔๑	.๔๑	.๔๑
ภาษีเงินได้	.๖๐	.๖๐	.๖๐
รวมต้นทุนผันแปร	๑,๒๙๖.๔๘	๑,๒๙๖.๔๘	๑,๒๙๖.๔๘
ต้นทุนคงที่			
ค่าไฟฟ้า	๑.๖๐	.๘๐	.๕๓
ค่าเสื่อมราคาเครื่องใช้	๗.๖๑	๖.๗๑	๖.๐๓
ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักร	๒.๑	๐	๑.๗๑
ค่าเสื่อมราคาอาคาร	๓.๕๗	๑.๕๘	.๙๕
รวมต้นทุนคงที่	๑๔.๙๒	๑๐.๙๙	๙.๒๒
ต้นทุนรวมต่อหนึ่งเมตริกตัน	๑,๓๑๑.๔๐	๑,๓๐๗.๔๔	๑,๓๐๕.๗๐
ต้นทุนต่อ ๒๐ กิโลกรัม	๗๘.๖๖	๗๘.๔๓	๗๘.๓๒

ตารางที่ ๑๒

ตารางเปรียบเทียบเพื่อหาอัตราส่วนของต้นทุนการผลิตมันสำปะหลังเม็ด

ต้นทุนการผลิตมันสำปะหลังเม็ด (หนึ่งเมตริกตัน)	บาท	เปอร์เซนต์
วัตถุดิบ	๑,๒๐๕.๓๒	๙๒.๑๓
แรงงาน	๒๐.๐๐	๑.๕๓
น้ำมันเชื้อเพลิง	๕๐.๐๑	๓.๘๒
ค่าใช้จ่ายอะไหล่เครื่องจักร	๑๗.๖๔	๑.๓๔
กระสอบ	๒.๕๐	.๒๐
ค่าไฟฟ้า	.๙๘	.๐๘
เชือก	.๔๑	.๐๓
ค่าเสื่อมราคาเครื่องใช้	๖.๗๘	.๕๒
ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักร	๑.๙	.๑๕
ค่าเสื่อมราคาอาคาร	๒.๐๓	.๑๖
ภาษีเงินได้	.๖๐	.๐๔
รวม	๑,๓๐๘.๑๘	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๑๒ ได้ตัวเลขเฉลี่ยจากตารางที่ ๑๑

ปริมาณที่ผลิต คือผลิตมากก็จะเสียค่าใช้จ่ายมาก เช่น วัตถุดิบ ค่าแรง น้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้เป็นค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ในการผลิตมันสำปะหลังเม็ด ฉะนั้นถึงแม้นโรงงานที่มีกำลังการผลิตมากก็จะไม่ทำให้ต้นทุนลดลงได้มากนัก

โรงงานที่มีความสามารถในการผลิต ๑๒.๐ - ๓๐.๐ เมตริกตันต่อวัน จะมีต้นทุนต่อหนึ่งเมตริกตันเท่ากับ ๑,๓๑๑.๔๐ บาท โรงงานที่มีความสามารถในการผลิต ๓๐.๐ - ๖๐.๑ เมตริกตันต่อวัน จะมีต้นทุนต่อหนึ่งเมตริกตันเท่ากับ ๑,๓๐๑.๔๗ บาท ต้นทุนจะลดลงเมตริกตันละ ๓.๙๓ บาท โรงงานที่มีความสามารถในการผลิต ๖๐.๑ - ๙๐.๐ เมตริกตันจะเสียต้นทุนต่อหนึ่งเมตริกตันเท่ากับ ๑,๓๐๕.๗๐ บาท ต้นทุนจะลดลงไปอีกเมตริกตันละ ๑.๗๗ บาท คิดเป็นต้นทุนต่อ ๖๐ กิโลกรัมจะได้ ๗๘.๖๖, ๗๘.๔๓ และ ๗๘.๓๒ บาทตามลำดับ

จากตาราง ๑๒ เมื่อนำต้นทุนแต่ละรายการมาเปรียบเทียบกับต้นทุนรวมแล้ว จะเห็นว่าต้นทุนในการผลิตมันสำปะหลังเม็ดเป็นจำนวนถึงร้อยละ ๙๒.๑๓ เป็นค่าวัตถุดิบ และจำนวนร้อยละ ๓.๘๒ เป็นค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ต่อมาก็คือค่าแรงมีจำนวนร้อยละ ๑.๕๓ สำหรับต้นทุนส่วนที่เหลือมีเพียงประมาณร้อยละ ๑ ของต้นทุนทั้งหมด ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าต้นทุนการผลิตมันสำปะหลังเม็ดจะสูงหรือต่ำขึ้นกับค่าวัตถุดิบ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและค่าแรงงาน

<u>เปอร์เซนต์ความสามารถของผู้ผลิตมันสำปะหลังเม็ด</u>

<u>ตารางที่ ๑๓</u>

<u>แสดงเปอร์เซนต์ความสามารถของผู้ผลิตมันสำปะหลังเม็ด</u>

ความสามารถในการผลิตต่อวัน (เมตริกตัน)	จำนวนเปอร์เซนต์ผู้ผลิต
๑๒.๐ - ๓๐.๐	๕๐
๓๐.๑ - ๖๐.๐	๒๐
๖๐.๑ - ๙๐.๐	๓๐

จากตารางที่ ๓ จะเห็นว่าจำนวนผู้ประกอบการส่วนใหญ่อยู่ในระดับการผลิตระหว่าง ๑๒.๐ - ๓๐.๐ เมตริกตันโดยมีอยู่เป็นจำนวนถึงร้อยละ ๕๐ ของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการที่มีระดับการผลิตระหว่าง ๓๐.๑ - ๖๐.๐ เมตริกตันมีร้อยละ ๒๐ และผู้ประกอบการที่มีระดับ

ตารางที่ ๑๔

แสดงปริมาณการจำหน่ายมันสำปะหลังเม็ดให้ตลาดต่างประเทศ

๑

ปี	มันสำปะหลังเม็ด	
	เมตริกตัน	ล้านบาท
๒๕๐๙	๖๕,๘๐๙	๕๓
๒๕๑๐	๑๗๔,๘๔๖	๑๔๑
๒๕๑๑	๓๘๘,๘๑๑	๓๐๖
๒๕๑๒	๗๕๒,๗๐๒	๖๑๗
๒๕๑๓	๑,๑๖๓,๘๘๕	๙๙๘
๒๕๑๔	๙๖๓,๘๙๕	๙๗๖
๒๕๑๕	๑,๑๗๗,๔๒๒	๑,๓๐๗
๒๕๑๖	๑,๖๓๘,๖๗๗	๒,๑๑๐
๒๕๑๗	๒,๐๘๖,๖๒๐	๒,๙๘๐
มกราคม ๒๕๑๗	๑๒๑,๙๐๐	๑๔๒
กุมภาพันธ์	๒๑๑,๑๘๐	๒๕๑
มีนาคม	๑๙๙,๖๒๗	๒๕๓
เมษายน	๘๙,๗๙๕	๑๑๖
พฤษภาคม	๑๓๘,๙๓๐	๑๘๖
มิถุนายน	๑๒๖,๐๑๖	๑๘๓
กรกฎาคม	๘๖,๒๘๑	๑๑๖
สิงหาคม	๑๙๗,๕๗๘	๒๗๖
กันยายน	๒๔๗,๘๐๑	๓๕๕
ตุลาคม	๑๘๑,๕๔๐	๓๕๙
พฤศจิกายน	๒๖๘,๗๖๗	๓๗๐
ธันวาคม	๒๑๗,๖๐๕	๓๗๓

๑ ธนาคารกรุงไทย รายงานเศรษฐกิจ

การผลิตระหว่าง ๖๐.๑ - ๙๐.๐ เมตริกตันจะมีถึง ๓๐ %

จะเห็นว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังมีกำลังการผลิตต่ำ

การจำหน่ายมันสำปะหลังเม็ด

๑. การจำหน่ายภายในประเทศและภายนอกประเทศ

การใช้มันสำปะหลังในประเทศไทยมีจำนวนน้อยมากเป็นจำนวนไม่ถึงร้อยละ ๑๐ ของจำนวนการผลิตมันสำปะหลังเม็ด ส่วนใหญ่แล้วเมื่อผลิตได้ก็จะนำส่งออกนอกประเทศโดยพ่อค้าเจ้าของโรงงานจะนำมาขายยังพ่อค้าผู้ส่งออกที่พระประแดงหรือบางปะกง

การผลิตมันสำปะหลังเม็ดเริ่มมีขึ้นภายหลังเมื่อตลาดต่างประเทศเริ่มเสื่อมความนิยมมันสำปะหลังเส้นและมันสำปะหลังป่น จึงมีพ่อค้าบางรายสั่งซื้อเครื่องจักรอัดมันสำปะหลังเม็ดจากประเทศเยอรมนีมาทำการผลิต ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศมาก และการผลิตได้เพิ่มขึ้นมากตามลำดับ ทั้งนี้เพราะมันสำปะหลังเม็ดสะดวกในการขนส่งและในระยะแรกพ่อค้ายังมิได้ปลอมปนมากนัก ทำให้มันสำปะหลังเม็ดมีคุณภาพดี แต่ในขณะนี้พ่อค้าเริ่มรู้จักวิธีการปลอมปนมากขึ้น ซึ่งทำให้คุณภาพมันสำปะหลังเม็ดลดลง

จากตาราง ๑๔ จะเห็นว่าปริมาณการสั่งซื้อมันสำปะหลังเม็ดได้เพิ่มมากขึ้นทุกปี จนกระทั่งปี ๒๕๑๗ มีปริมาณส่งออกถึง ๒,๐๘๖,๖๒๐ เมตริกตัน มูลค่า ๒,๙๘๐ ล้านบาท และปริมาณสั่งซื้อภายในปี ๒๕๑๗ มีปริมาณเพิ่มขึ้นมากในเดือนสิงหาคมจนถึงเดือนธันวาคม ซึ่งระยะเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายนเป็นฤดูฝน ปริมาณมันสำปะหลังเส้นที่จะนำมาผลิตมันสำปะหลังเม็ดมีน้อย ปริมาณของมันสำปะหลังเม็ดจึงน้อยกว่าความต้องการของต่างประเทศ ทำให้ราคาเขยิบสูงขึ้นอย่างมาก (ดูตารางที่ ๑๕) จนบางวันมีราคาถึง [illegible] บาทต่อ ๖๐ กิโลกรัม

๒. วิธีการจำหน่ายมันสำปะหลังเม็ดภายในประเทศ

พ่อค้าผู้ผลิตมันสำปะหลังเม็ดจะส่งมันสำปะหลังเม็ดไปขายยังพ่อค้าผู้ส่งออก โดยพ่อค้าผู้ผลิตจะส่งสินค้าไปขายแก่พ่อค้าส่งออกซึ่งถ้าหากคุณภาพเป็นที่พอใจพ่อค้าผู้ส่งออกก็จะตีราคาให้ตามราคาตลาด ณ วันนั้น แต่ถ้าหากคุณภาพไม่เป็นที่พอใจก็จะไม่ยอมรับซื้อไว้ โดยทั่วไปพ่อค้าส่งออกมักจะรับซื้อไว้ แม้นคุณภาพจะต่ำลง เพราะตลาดต่างประเทศยังมีความต้องการมาก

๓. การเคลื่อนไหวของราคา

ราคามันสำปะหลังเม็ดจะมีราคาเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ในเดือนหนึ่ง ๆ ราคาจะเปลี่ยนแปลงไปหลายครั้ง การที่ราคาเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ เกิดจากผู้ส่งออก คือในกรณีที่ถึง

กำหนดส่งสินค้าออกแล้วแต่ผู้ส่งออกยังมีมันสำปะหลังเม็ดเป็นจำนวนไม่เพียงพอ ในเวลานั้นราคามันสำปะหลังเม็ดจะมีราคาสูงขึ้นกว่าปกติ แต่ในกรณีที่ผู้ส่งออกยังไม่ได้ส่งออกก็จะรับซื้อมันสำปะหลังเม็ดเก็บเข้าโกดังอย่างสม่ำเสมอ ราคาในช่วงนี้ก็จะสม่ำเสมอไม่ขึ้นลงมากนัก แต่ถ้าในเวลาใดโกดังของผู้ส่งออกต่าง ๆ รับซื้อจนเต็มที่แล้ว และเรือบรรทุกสินค้าไม่เข้ามา ทำให้ผู้ส่งออกไม่สามารถรับซื้อสินค้าจากโรงงานผู้ผลิตได้อีกจะทำให้ราคามันสำปะหลังเม็ดในช่วงนี้ราคาตกต่ำลงจนกว่าเรือบรรทุกสินค้าจะเข้ามา และผู้ส่งออกสามารถรับซื้อได้อีก ราคาจึงเขยิบสูงขึ้น

จากการสอบถามผู้ส่งออกได้รับคำตอบว่าตลาดต่างประเทศเป็นผู้กำหนดราคา โดยทำสัญญาซื้อขายไว้ล่วงหน้าในเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน ผู้ส่งออกก็ซื้อผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังกักตุนไว้ให้มากเท่าที่มีความสามารถในเงินทุนและคลังสินค้าเพราะราคาของผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังในช่วงนี้ต่ำกว่าฤดูกาลอื่น โดยโรงงานต่าง ๆ ผลิตกันมากเพราะหัวมันราคาถูก

จากตารางที่ ๑๕ จะเห็นว่าราคาเฉลี่ยที่โรงงานผลิตในจังหวัดฉะเชิงเทรากับราคาเฉลี่ยในตลาดกรุงเทพใกล้เคียงกันมาก เพราะราคาในจังหวัดใดก็ตามจะขึ้นลงตามราคาที่ผู้ส่งออกรับซื้อ ถ้าหากราคามันสำปะหลังเม็ดมีราคาสูงขึ้น ก็จะทำให้ราคามันสำปะหลังเส้นมีราคาสูงขึ้นด้วย ในทางกลับกันถ้ามันสำปะหลังเม็ดมีราคาต่ำลง มันสำปะหลังเส้นก็จะมีราคาต่ำลงเช่นกัน (ดูตารางที่ ๑๖)

จากตารางที่ ๑๗ จะเห็นว่าราคาในระยะเดียวกันของปีต่าง ๆ มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี และเป็นที่สังเกตว่าราคาในช่วงปีหนึ่ง ๆ นั้น ราคาในเดือนกุมภาพันธ์ มีนาคม เมษายน จะมีราคาต่ำกว่าทุกเดือน ทั้งนี้เพราะในขณะนั้นมีการผลิตมันสำปะหลังเส้นมาจำหน่ายมาก เพราะหัวมันสำปะหลังราคาถูกกว่าในเดือนอื่น ๆ ฉะนั้นพ่อค้าผู้ผลิตและพ่อค้าส่งจึงจะกักตุนผลผลิตมันสำปะหลังใน ๓ เดือนนี้ เพราะต้นทุนถูก และเมื่อมีราคาสูงขึ้นก็จะขายทำให้ได้ผลตอบแทนมาก

ดูจากราคาเฉลี่ยภายใน ๕ ปี จะเห็นว่าราคามีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี จากราคาเฉลี่ยในปี ๒๕๑๓ ๖๐ กิโลกรัมราคาเท่ากับ ๔๕.๖๖ บาท เป็นราคาปี ๒๕๑๗ ๖๐ กิโลกรัมราคาเท่ากับ ๗๑.๖๕ บาท ซึ่งภายใน ๕ ปี มีราคาสูงขึ้น ๒๕.๙๙ บาทต่อ ๖๐ กิโลกรัม หรือประมาณร้อยละ ๕๖.๙๒

ตารางที่ ๑๕

การเปรียบเทียบราคาเฉลี่ยมันสำปะหลังเม็ดที่โรงงานกับราคาขายเฉลี่ยในตลาดกรุงเทพที่ผู้ส่งออกรับซื้อ

เดือน	ราคาที่โรงงานผลิต (บาทต่อ ๖๐ ก.ก.) [๒]	ราคาในตลาดกรุงเทพฯ (บาทต่อ ๖๐ ก.ก.) [๓]
มกราคม ๒๕๑๗	๖๒	๖๒.๐๐
มกราคม	๖๐	๕๗.๔๗
มีนาคม	๖๓	๖๒.๗๔
เมษายน	๖๒	๖๑.๒๕
พฤษภาคม	๗	๖๖.๗๑
มิถุนายน	๖๔	๗๑.๖๐
กรกฎาคม	๖๖	๖๗.๕๐
สิงหาคม	๗๐	๖๔.๗๔
กันยายน	๗๕	๗๕.๓๑
ตุลาคม	๘๘	๘๖.๖๒
พฤศจิกายน	๔๔	๔๒.๐๕
ธันวาคม	๘๕	[illegible]
ราคาเฉลี่ยในหนึ่งปี	๗๑.๒๕	๗๑.๖๕

๒ โรงงานไทยวณิชย์

๓ ธนาคารกรุงไทย รายงานเศรษฐกิจ

ตารางที่ ๑๖

เปรียบเทียบราคาเฉลี่ยมันสำปะหลังเส้นและมันสำปะหลังเม็ด

บาทต่อ ๖๐ ก.ก.

เดือน	ราคาที่โรงงานผลิต		ราคาในตลาดกรุงเทพฯ	
	มันเส้น	มันเม็ด	มันเส้น	มันเม็ด
มกราคม ๒๕๑๗	๕๐	๖๒	๕๑.๒๓	๖๒.๐๐
กุมภาพันธ์	๕๐	๖๐	๔๗.๔๗	๕๗.๔๗
มีนาคม	๕๓	๖๓	๕๔.๓๑	๖๒.๗๔
เมษายน	๕๗	๖๒	๕๖.๓๕	๖๑.๒๕
พฤษภาคม	๕๔	๖๗	๖๐.๗๔	๖๖.๗๑
มิถุนายน	๕๔	๖๔	๖๒.๗๕	๗๑.๖๐
กรกฎาคม	๕๖	๖๖	๕๗.๔๐	๖๗.๕๐
สิงหาคม	๖๐	๗๐	๖๐.๖๔	๖๔.๓๑
กันยายน	๖๔	๗๕	๖๕.๓๑	๗๕.๓๑
ตุลาคม	๗๖	๘๘	๗๖.๖๔	๘๖.๖๒
พฤศจิกายน	๘๕	๙๔	๘๒.๕๒	๙๒.๐๕
ธันวาคม	๗๕	๘๕	๗๘.๒๖	๘๖.๒๖
ราคาเฉลี่ยใน ๑ ปี	๖๒	๗๑.๗๕	๖๒.๘๘	๗๑.๖๕

หอสมุดกลาง จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๗

การเปรียบเทียบราคามันสำปะหลังเม็ดในระยะเดียวกันของปีต่าง ๆ ๔

บาทต่อ ๖๐ ก.ก.

เดือน	๒๕๑๓	๒๕๑๔	๒๕๑๕	๒๕๑๖	๒๕๑๗
มกราคม	๓๙.๕๐	๔๗.๒๕	๔๔.๕๐	๖๑.๔๓	๖๒.๐๐
กุมภาพันธ์	๓๙.๕๐	๔๗.๕๐	๔๓.๙๐	๕๕.๑๑	๕๗.๙๗
มีนาคม	๓๙.๕๐	๔๔.๘๙	๔๕.๐๐	๕๗.๑๖	๖๒.๗๙
เมษายน	๔๑.๗๕	๕๐.๔๕	๔๖.๐๕	๕๗.๒๘	๖๑.๒๕
พฤษภาคม	๔๗.๕๐	๕๒.๕๐	๕๕.๘๕	๖๒.๘๓	๖๖.๗๑
มิถุนายน	๔๙.๕๕	๕๒.๕๐	๕๕.๘๕	๖๒.๘๓	๖๖.๗๑
กรกฎาคม	๕๐.๕๐	๕๒.๗๕	๕๔.๓๔	๖๘.๙๐	๖๗.๕๐
สิงหาคม	๕๐.๕๐	๕๓.๓๖	๕๗.๗๑	๖๒.๘๔	๖๙.๗๙
กันยายน	๕๙.๒๐	๔๘.๑๕	๕๖.๗๑	๖๓.๙๗	๗๕.๓๑
ตุลาคม	๔๘.๒๒	๔๖.๖๐	๖๓.๓๖	๕๙.๖๑	๘๖.๖๒
พฤศจิกายน	๔๒.๗๙	๔๗.๕๐	๖๑.๐๐	๕๙.๗๗	๙๒.๐๕
ธันวาคม	๔๙.๔๐	๔๔.๙๐	๖๕.๙๕	๖๒.๙๗	๘๖.๒๖
ราคาเฉลี่ยใน ๑ ปี	๔๕.๖๖	๔๙.๐๐	๕๔.๗๖	๖๑.๗๑	๗๑.๖๕

๔ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

รูปที่ ๔

กราฟแสดงราคามันสำปะหลังเม็ดในตลาดกรุงเทพฯ ปี ๒๕๑๓ - ๒๕๑๗

๖๐ ก.ก.: บาท

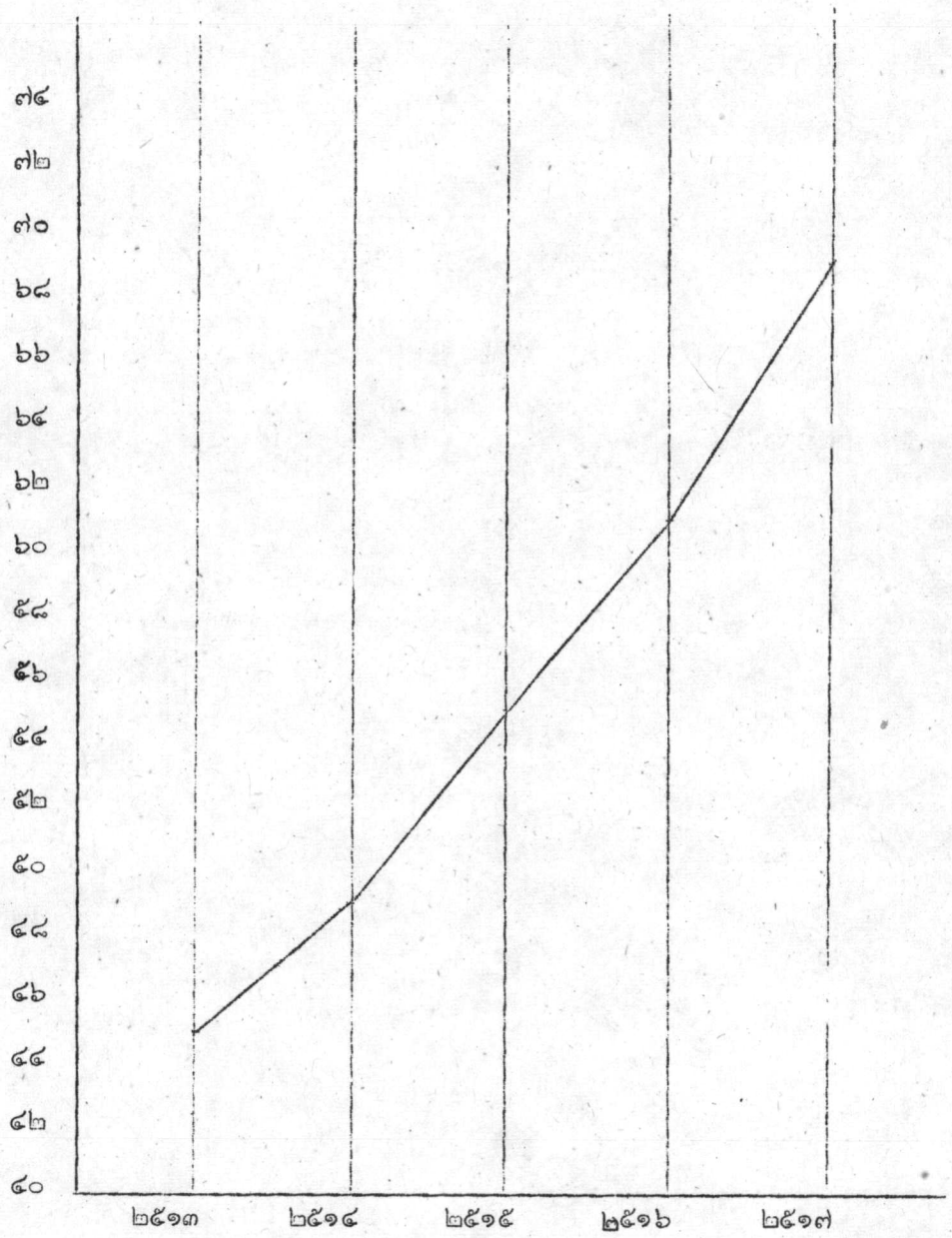

การเปรียบเทียบราคาจำหน่ายกับต้นทุนเพื่อหาผลตอนแทน

ราคาขายมันสำปะหลังเม็ดในเดือนกุมภาพันธ์และมีนาคมโดยเฉลี่ยเท่ากับ ๘๒ บาท ต่อ ๖๐ กิโลกรัม

๑. ราคาจำหน่ายกับต้นทุนในกรณีที่มีความสามารถในการผลิต ๑๒.๐ ถึง ๓๐.๐ เมตริกตันต่อวัน

ต้นทุนในกรณีนี้ (จากตาราง ๑๑) เท่ากับ ๑,๓๑๑.๔๐ บาทต่อเมตริกตัน หรือเท่ากับ ๗๘.๖๖ บาทต่อ ๖๐ กิโลกรัม ราคาขายโดยเฉลี่ยเท่ากับ ๘๒ บาทต่อ ๖๐ กิโลกรัม ผลตอบแทน ๖๐ กิโลกรัมละ ๓.๓๔ บาท ซึ่งถ้าหากผู้ผลิตสามารถผลิตออกขายวันละ ๑ คันรถคือประมาณ ๑๕ เมตริกตัน ก็จะได้ผลตอบแทนเบื้องต้นเท่ากับ ๘๓๕.๑๖ บาท ซึ่งค่ารถบรรทุกเท่ากับ ๕๐๐ บาท ในกรณีขายที่พระประแดง แต่ถ้าขายในกรุงเทพฯ ค่ารถบรรทุกจะเท่ากับ ๗๐๐ บาท ในกรณีค่ารถบรรทุกเท่ากับ ๕๐๐ บาท ผู้ประกอบการก็จะได้กำไรวันละ ๓๓๕.๑๖ บาท แต่ในกรณีค่ารถบรรทุกเท่ากับ ๗๐๐ บาท ก็จะได้กำไรเพียงวันละ ๑๓๕.๑๖ บาท

ถ้าผู้ประกอบการสามารถผลิตออกขายได้วันละ ๒ คันรถ ก็จะได้ผลตอบแทนประมาณวันละ ๒๗๐ ถึง ๖๗๐ บาท

๒. ราคาจำหน่ายกับต้นทุนในกรณีที่มีความสามารถในการผลิต ๓๐.๑ ถึง ๖๐.๐ เมตริกตันต่อวัน

ต้นทุนในกรณีนี้เท่ากับ ๑,๓๐๙.๔๗ บาทต่อเมตริกตัน หรือเท่ากับ ๗๘.๔๓ บาทต่อ ๖๐ กิโลกรัม ราคาขายโดยเฉลี่ยเท่ากับ ๘๒ บาท จะได้ผลตอบแทน ๓.๖๐ บาทต่อ ๖๐ กิโลกรัม ซึ่งในกรณีนี้ผู้ประกอบการสามารถผลิตได้วันละ ๓ คันรถหรือประมาณ ๔๕ เมตริกตันจะได้รับผลตอบแทนเบื้องต้นเท่ากับ ๒,๖๗๘ บาท ซึ่งหักค่ารถบรรทุกประมาณ ๑,๕๐๐ บาท ถึง ๒,๑๐๐ บาท แล้วจะได้รับผลตอบแทนประมาณวันละ ๕๗๘ - ๑,๑๗๘ บาท

๓. ราคาจำหน่ายกับต้นทุนในกรณีที่มีความสามารถในการผลิต ๖๐.๑ - ๙๐.๐ เมตริกตันต่อวัน

ต้นทุนในกรณีนี้เท่ากับ ๑,๓๐๕.๓๐ บาทต่อเมตริกตัน หรือเท่ากับ ๗๘.๓๒ บาทต่อ ๖๐ กิโลกรัม ราคาขายโดยเฉลี่ยเท่ากับ ๘๒ บาท จะได้รับผลตอบแทน ๓.๖๘ บาทต่อ ๖๐ กิโลกรัม ซึ่งในกรณีที่ผู้ประกอบการสามารถผลิตออกขายได้วันละ ๕ คันรถหรือประมาณ ๗๕ เมตริกตันจะได้ผลตอบแทนเบื้องต้นเท่ากับ ๔,๖๐๐.๙๒ บาท ซึ่งเมื่อหักค่ารถบรรทุกแล้ว จะได้รับผลตอบแทนประมาณ ๑,๑๐๐.๙๒ - ๒,๑๐๐.๙๒ บาทต่อวัน

ในกรณีที่ผลิตได้วันละ ๖ คันรถหรือประมาณ ๙๐ เมตริกตัน จะได้รับผลตอบแทนเท่ากับ ๑,๓๒๑.๑๐ - ๒,๕๒๑.๑๐ บาท

จากการสำรวจพบว่าส่วนใหญ่แล้วโรงงานผลิตมันสำปะหลังเม็ดมักจะมีรถบรรทุกเป็นของตนเอง ซึ่งจะบรรทุกมันสำปะหลังเม็ดไปขายแล้วยังรับจ้างบรรทุกมันสำปะหลังเส้นให้แก่โรงงานผลิตมันสำปะหลังเส้นอีกด้วย